

DELPHINE GASTON-SLOAN

5 minute pe zi de **CULTURĂ GENERALĂ**

Traducere: Ștefania Iordan

NICULESCU

CUPRINS

Introducere	5
Teoria Big Bangului	8
Cântă pe ton, Akhenaton!	10
Să intre Soarele!	12
Maratonistul	14
<i>Pater familias</i>	16
Evoluție sacră	18
Scena sărutului	20
Existențialism	22
Trinitatea hindusă	24
<i>În căutarea timpului pierdut</i>	26
<i>God save the Viking</i>	28
Furt intelectual	30
Z de la Zeus	32
Ludovikipedia	34
Filozoful fotbalist	36

Orașul Interzis	38
Oh, goții mei!	40
Explozia prețului	42
Sclavul eliberat	44
Execuție testamentară	46
Cioara din fabulă	48
Ioana d'Arc	50
Don Pablo	52
Spațiul este un lux	54
Rime și delictе	56
Război pentru un măr	58
Falsa hartă a Americii	60
Bula pop.	62
Un cavaler înflăcărat	64
Zei din Ceruri	66
Visele lui René Descartes	68
Suflete, ești obscen!	70
În pielea goală.	72
Vampiri!	74
Vârfuri muntoase	76
Francisc cel brav	78
Latura luminoasă a forței	80
Piața mortului.	82
Doc Tora	84
Om de caracter(e).	86

Un mare erudit	88
Serendipitate	90
Dorința de a ridica un castel.	92
Farsa Jupânului Poquelin	94
Nu te atinge de șuvițele mele!	96
După moarte vinde atât de bine.	98
Cântecul de luptă	100
Parfumul lui Nietzsche	102
Împăratul scriitor	104
Scriitorul dependent de cafea	106
Nume de cod	108
Bătălia de pe Somme	110
Alimentar, dragă Watson!	112
Tragicomedie	114
Perlă de cultură.	116
Adevărul dacă mor.	118
Spleenul lui Charles	120
Muntele explodează cu furie.	122
Shakespeare inovează	124
Johnocid	126
CV-ul lui Isus	128
Pagini deocheate.	130
Speranță pentru femei	132
Șase grade de separare	134
Cine este fratele tău?	136

Au pus cătușe filozofiei 138

Constituții pe durată determinată 141

O viață de câine 144

Index tematic 147

Apariții recente:

Ordinea viitoare a lumii ♦ Andrei Marga

Secretele somnului profund și revigorant. Cum să adormi rapid și să te trezești plin de energie ♦ dr. Nerina Ramlakhan

Gândește ca un inovator. 76 de lecții de business ale marilor creatori ai lumii ♦ Paul Sloane

Cele cinci efecte ale bunătății ♦ dr. David R. Hamilton

Adevăr sau minciună. Fii sincer cu tine și cu ceilalți ♦ Marc Pistorio

Întreabă-l pe astronaut. O galaxie de răspunsuri uimitoare despre zborul în spațiu ♦ Tom Jones

Descoperă bucuria din tine. 52 de meditații și exerciții pentru o viață liniștită și fericită ♦ Agapi Stassinopoulos

Virtuțile eșecului ♦ Charles Pepin

Înapoi la serviciu. După concediul de maternitate ♦ Cheryl Casone, Stephanie Krikorian

Familia, un laborator complex. Strategii pentru relații armonioase ♦ Annie Germain, Annie Richard, Nicolas Belford

Știința lui „DE CE”. Răspunsuri la întrebări despre lumea din jur ♦ Jay Ingram

Teoria marelui complot mondial ♦ Jean-Luc Caradeau

Viață exponențială. Nu irosi 100% din timp pe doar 10% din cine ești ♦ Sheri Riley

Renunță la EGO! Fii eroul propriei tale povești ♦ James McCrae

Expansiunea Chinei. Cum Alibaba, Huawei, Lenovo și alții schimbă regulile afacerilor ♦ Edward Tse

TEORIA BIG BANGULUI

Un preot catolic a formulat teoria Big Bangului.

Teoriea Big Bangului, fundamentul cosmologiei moderne, a încercat să explice cum și în ce moment precis a fost creat Universul, respingând ideea că acesta a existat dintotdeauna, precum și că va rămâne neschimbat pe veci. Potrivit astrofizicianului belgian Georges Lemaître și fizicianului rus Alexandru Friedmann, la originea Universului ar sta o „explozie” uriașă, care s-ar fi produs în urmă cu aproximativ 14 miliarde de ani. Încălzirea ar fi ridicat temperatura cu câteva miliarde de grade într-un singur punct foarte dens, de dimensiunile unei gămălii de ac, un atom primitiv în care s-au concentrat toată materia și toată energia. Această explozie (mai exact ar fi să vorbim despre o dilatație), un fel de mișcare violentă care a dat naștere spațiului și timpului, ar fi provocat disocierea materiei și eliberarea energiei, după care materia s-ar fi răcit, dilatându-se pentru a da naștere Universului.

În 1927, Georges Lemaître a fost cel care a descris în linii generale expansiunea Universului așa cum îl putem observa astăzi, cu stelele și galaxiile sale. Astronom și fizician, el a fost profesor la Universitatea Catolică din Louvain și a fost hirotonisit, împărțindu-și timpul între știință și religie. Credința sa, că Dumnezeu este creatorul Universului, nu l-a împiedicat în niciun fel să-și continue cercetările.

AFLĂ MAI MULTE

Sintagma *Big Bang* nu le aparține autorilor acestei teorii, ci a fost inventată de astrofizicianul englez Fred Hoyle în timpul unei emisiuni intitulate „The Nature of Things” („Natura lucrurilor”), care a fost difuzată de postul de televiziune BBC, în 1950.

Acesta a folosit expresia *Big Bang* (care ar putea fi tradusă prin „Marea Explozie” sau „Marele Boom”, chiar dacă în limba română a intrat în varianta engleză), cu o conotație evident peiorativă. Fiind un detractor al acestei teorii, el încerca să o ducă în derizoriu prin această onomatopee care sugera o explozie. Hoyle era, din contră, susținătorul tezei opuse, cea a unui Univers aflat într-o stare staționară, eternă și imuabilă „care nu are început și nu va avea sfârșit”.

CÂNTĂ PE TON, AKHENATON!

Akhenaton a încercat să impună monoteismul.

Pentru mulți dintre francezi, de exemplu, Akhenaton este un rapper. Inițiatii îl numesc AKH și, fie că apare singur sau cu formația lui, IAM, lumea îi adoră *flow*-ul pe ritmuri specifice din Marsilia. Dar trebuie să ne întoarcem în Egiptul Antic pentru a face cunoștință cu Akhenaton cel original.

Istoria țării începe în jurul anului 3200 î.H., când Narmer a fondat prima dinastie de faraoni (regi atotputernici), după ce a unificat Egiptul de Sus și Egiptul de Jos, mai exact toată Valea Nilului. Este perioada în care se dezvoltă scrierea hieroglifică.

În jurul anului 2600 î.H., Kheops (Khufu), reprezentantul celei de-a patra dinastii a faraonilor, ordonă construcția unei piramide pe Platoul Giza (Gizeh), care să-i adăpostească mormântul. După el, fiul său Khafra (Kefren/Khafre), iar apoi și fiul acestuia, Mykerinos, vor înălța la rândul lor piramide în apropiere.

Egiptenii erau în acele vremuri politeiști, credeau în mai mulți zei, adesea înfățișați ca jumătate oameni și jumătate animale și venerați la nivel local. Printre ei se numărau: Ra, zeul Soarelui, cu cap de șoim; Amon, „cel ascuns”, regele zeilor, cu un cap de berbec; Osiris, zeul morților; Isis, mama universală; Seth, simbolul răului etc.

Egiptenii au ridicat temple în cinstea zeităților lor: templul din Luxor, unul dintre cele mai cunoscute, construit în secolul al XIV-lea î.H. de Amenophis al III-lea (din dinastia a XVIII-a), îi era închinat lui Amon. Fiului acestui faraon, Amenophis al IV-lea, i se datorează o reformă religioasă radicală. La fel ca tatăl său, el nu se mai înțelegea cu preoții lui Amon din Teba și de aceea a decis să părăsească orașul împreună cu soția lui, Nefer-titi, și cu cele șase fice ale lor, instaurând monoteismul. Zeul unic la care se închina era Aton, o divinitate ce personifica discul solar. Pentru a marca lovitura de stat, el însuși s-a rebotezat Akhenaton („Cel plăcut lui Aton” sau „Servitorul lui Aton”).

AFLĂ MAI MULTE

Al doilea ginere și succesorul lui Akhenaton nu i-a urmat însă exemplul. Se numea Tutankhaton („ imaginea vie a lui Aton”), dar el a optat pentru Tutankhamon („ imaginea vie a lui Amon”) și a revenit la cultul zeului Amon.

Cu siguranță, toți cunoașteți imaginea superbeii sale măști funerare, din aur, perfect conservată în Muzeul din Cairo, care a fost descoperită în 1922 de arheologii Howard Carter și Arthur Mace.

SĂ INTRE SOARELE!

Raza soarelui este de 109 ori mai mare decât raza ecuatorială a Pământului.

Considerat o zeitate încă din timpuri străvechi, precum și un personaj mitologic, Soarele este cea mai mare și mai strălucitoare stea dintre miliardele care există în galaxia noastră. La scara Universului, nu este decât un astru printre alte miliarde de astre. Raza sa de 700.000 km reprezintă de 109 ori raza ecuatorială a Pământului și are un volum de un milion de ori mai mare decât cel al planetei noastre.

O sferă uriașă de gaz (în principal de hidrogen și heliu), cu o vechime de aproximativ 4,6 miliarde de ani, el mai are suficientă energie pentru încă 5 miliarde de ani de acum încolo ca să nu riște să „moară”. În jurul lui gravitează toate planetele Căii Lactee și din acest motiv vorbim despre „sistemul solar”.

Cea mai apropiată stea de Pământ, Soarele se află la o distanță de 150 de milioane de kilometri de acesta. Dacă ar fi situat mai departe, lumea noastră ar fi doar un deșert înghețat, iar dacă s-ar afla mai aproape, un iad în flăcări. Lumina pe care

o generează ajunge la noi în aproximativ 8 minute, cu o viteză de 300.000 km/s. Soarele este la originea tuturor surselor de viață și de la el primim atât lumină, cât și căldură. Radiația sa, din care doar o mică parte ajunge la noi, traversează stratul de ozon și ajunge la suprafața Pământului, fiind absorbită de atmosferă; în lipsa acesteia, viața nu ar fi posibilă. Doar razele luminoase sunt vizibile. Datorită lor, plantele se dezvoltă, sintetizând materia organică, pe care o transformă în glucide cu ajutorul energiei luminoase (proces numit „fotosinteză”).

Razele infraroșii, invizibile, transportă căldura. Razele ultraviolete (UV) nu sunt calorifice, adică nu transportă căldura, dar pot reprezenta un pericol pentru sănătatea omului.

AFLĂ MAI MULTE

Soarele este și o sursă de energie gratuită, curată, regenerabilă și practic inepuizabilă, cu un potențial enorm. Grație panourilor fotovoltaice, se poate produce electricitate. Wattway, prima șosea solară din lume, echipată cu panouri integrate direct în asfalt, a fost inaugurată în Normandia la sfârșitul anului 2016. O secțiune de un kilometru din acest drum furnizează suficientă energie pentru iluminarea unui oraș cu o populație de 5.000 de locuitori.

MARATONISTUL

Distanța maratonului (42,195 km) are povestea ei.

Conform aplicației de navigare instalate pe smartphone-ul meu, distanța dintre Catedrala Notre-Dame din Paris și Disneyland-ul din același oraș este de 42 km. Iată o idee de traseu pentru următorul maraton de la Paris! Nu va fi greu să se mai adauge încă 195 m în plus, indispensabili pentru a atinge lungimea regulamentară a maratonului: 42,195 km. Căruia fapt îi datorăm această precizie? Este vorba mai degrabă despre o persoană, deoarece responsabilul pentru stabilirea acestei distanțe a fost un rege englez.

În 1908, Edward al VII-lea a găzduit la Londra Jocurile Olimpice moderne. Maratonul era o probă care se desfășura încă din 1896 pe o distanță de 40 km, fiind un omagiu adus istoriei Greciei Antice. Maraton este un sat aflat la aproximativ 40 km de Atena. În 490 î.H., el a fost câmpul de desfășurare a unei bătălii decisive din Războaiele Medice (războaiele dintre greci și perși). Conform legendei, strategul grec Miltiade a

trimis la Atena, printr-un alergător, mesajul care anunța victoria sa. Acesta a murit la sosire de epuizare, însă a apucat să dea vestea: *nenikikamen!* („Am învins!”).

Edward al VII-lea dorea ca startul să se dea la Castelul Windsor, iar învingătorii să treacă linia de sosire în fața Lojii Regale de la White City Stadium, așa că în anul acela maratonistii au trebuit să parcurgă 26 de mile și 385 de yarzi, echivalentul a 42,195 km, la fel ca toți atleții de atunci încolo, deoarece măsura a rămas în vigoare.

AFLĂ MAI MULTE

Jocurile Olimpice din Antichitate erau o mare petrecere în cinstea lui Zeus, zeul zeilor. Adjectivul „olimpic” provine de la numele Muntelui Olimp, locul unde sălășluiau zeii greci și, în același timp, de la Olympia, orașul în care se desfășurau aceste competiții sportive. Arheologii au descoperit vestigii care datează din anul 776 î.H.; se știe, de asemenea, că împăratul roman creștin Teodosiu I sau Teodosiu cel Mare a abolit, în 393 d.H., aceste întreceri, considerându-le păgâne.

Jocurile Olimpice moderne au renăscut în 1896 la Atena, sub impulsul baronului Pierre de Coubertin (1863-1937), un educator francez. Intenția lor nu mai era aceea de a-i venera pe zeii din Panteon, ci mai degrabă de a organiza o competiție internațională pacifistă sub deviza: „Mai repede, mai sus, mai puternic”.

PATER FAMILIAS

Pentru campania sa, „J'accuse...!”, Émile Zola a fost condamnat la un an de închisoare și la plata unei amenzi în valoare de 3.000 de franci.

Ciclul său de douăzeci de romane *Les Rougon-Macquart* poartă subtitlul *Istoria naturală și socială a unei familii în timpul celui de-al Doilea Imperiu*. Acțiunea acestor romane se desfășoară sub domnia lui Napoleon al III-lea și ele constituie atât fresca unei epoci, cât și o analiză a vieții de familie.

Fiecare membru al familiei are o traiectorie individuală și, atunci când unul dintre volume se concentrează asupra existenței sale, cititorul este cufundat într-un univers diferit. Personajul poate fi un minor (*Germinal*), un conductor de tren (*Bestia umană*), un pictor (*Creație*), o vânzătoare dintr-un magazin mare (*La „Paradisul femeilor”*), o prostituată (*Nana*), un speculator (*Prada*) etc. Oare dacă ar fi ales genul romanelor de spionaj, Zola (1840-1902) și-ar fi putut imagina nebuneasca „Afacere Dreyfus” care, timp de doisprezece ani, a afundat Franța într-un climat de război civil?

O scurtă prezentare: Căpitanul în armată Alfred Dreyfus este arestat sub suspiciunea că ar fi transmis informații militare în Germania. Suntem în anul 1894, iar înfrângerea suferită în Războiul din 1870 este o amintire amară pentru francezi. Din cauza originii sale evreiești, Dreyfus pare țapul ispășitor ideal. La scurt timp este condamnat pentru înaltă trădare, degradat și deportat pentru a executa muncă silnică. În acest timp, țara se împarte în două tabere și fiecare alege dacă este „*antidreyfusard*” („oponent al căpitanului Alfred Dreyfus”) sau „*dreyfusard*” („susținător al căpitanului Alfred Dreyfus”). Émile Zola face parte din ultima tabără și publică, la 13 ianuarie 1898, în ziarul *L'Aurore*, o scrisoare deschisă către președintele Republicii, Félix Faure, intitulată „J'accuse...!” (*Acuz...!*). Scriitorul este adus în fața justiției și primește o amendă de 3.000 de franci, fiind și condamnat la un an de închisoare, pe-deapsa maximă pentru defăimare.

Până în anul 1906, Alfred Dreyfus se va lupta să-și spele onoarea și până la urmă va reuși să fie grațiat, reabilitat și chiar decorat.

AFLĂ MAI MULTE

În dimineața zilei de 29 septembrie 1902, Émile Zola a fost găsit mort în camera sa, întins pe podea. Polițiștii parizieni au concluzionat, fără a-și da prea mult interesul, că a fost vorba despre un accident: asfixiere provocată de fumul de la un coș (de fum) înfundat. Cu toate acestea, teza asasinării de către un „*antidreyfusard*” răzbunător rămâne în continuare plauzibilă.